

Sest sina
saad Kristuse
tunnistajaks kõigile
inimestele selles,
mida sa oled näinud
ja kuulnud.

Ap. 22,15

METROPOOLIA

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku häälekandja

Me tunnistame
armu, kuulutame
halastust, ei varja
heategusid.

Suurest veepühitsuspalvest

Nr 25 Juuli 2005

Foto: Liina Raska

Issand, ma tean, et ma pole väärt, et Sa tuled minu katuse alla, mu hinge majja. Sest see kõik on tühi ja lagunud ja Sul ei ole minus kõlblikku aset, kuhu Sa võiksid oma pea panna. Aga, et Sa ometi tahad mu juures olla, siis tulen ma Sinu juurde Sinu armu pääle lootes.

Täna lehes:

✿ EESTI APOSTLIK- ÕIGEUSU KIRIKU TÄISKOGUST

Loe metropoliidi ettekannet lk 4 ja lk 6
ning majandusaruannet Avo Tõlptilt

✿ EVANGEELIUMI SÕNA metropoliit Stefanuselt

Loe lk 2

✿ JUHTKIRI diakon Johannes Sakarias Leppikult

Loe lk 2

✿ Metropoliit Stefanuse külaskäigust Olümposele diakon Tihon Tammes

Loe lk 2

✿ Gotlandil toimunud Theobalti VI konverentsist Sirje Säär ja Kadri Jäätma

Loe lk 2

✿ Pilte Pühade preestermärterite Mihhaili ja Nikolai säilmete avamiselt

Loe lk 4

✿ EAÕK metsalaagrist Tauri Tõlpt

Loe lk 5

✿ Perelaagrist isa Jüri Ilves

Loe lk 5

EVANGEELIUMISÕNA

See kõik on Jumalast, kes meid on enesega Kristuse läbi lepitnud ja andnud meile lepitusameti (2.Kor. 5,18)

Keegi ei saa üksinda oma lunastust täide viia. Inimene on loodud armastama. Kui Issand tõepoolest elab inimese südames, paisutab Ta seda lõpmatuseni, et inimene võiks saada Jumalaks, keda ta tõeliselt armastab. Aga selleks tuleb valvata, et süda ja vaim vabaneksid oma kirgedest ning häirivaist kujutluspiltidest. Et saabuks tervenemine sellest mõtete voost, mis inimest lakkamatult tagant tõukab. See tervenemine, mida Idakiriku suured vaimulikud isad nimetavad „**Püha Vaimu laskumiseks inimese südamesse**”, võtab tõelisele leppimisele ainuomase kuju. Ainult see võimaldab inimesel kasvada surnuist tõusnud Kristuse väes – Armastuses, mis on tugevam kui surm. Selle Kristuse, kes vabatahtliku ohvrina laskub alla surmavalda meid otsima, et meid päästes purustada kogu valede ja hävitustöö sisemine masinavärk. Kui püha Paulus ütleb, et Kristuses saame uueks looduks, mõtleb ta sellega, et omaenese Ihus, mis on suurem kui surma maailm, avab Kristus meile tee tõelisele inimesekssaamisele. Kõik on nüüdsest võimalik, sest Jumal on eelkõige See, kes halastab. Kes hoiab kõiki asju koos rahuga, mida olematuse tõmbused murda ei saa.

Kuna inimene kannab kõikjale sõda ja muudab erinevused lõhedeks, siis teeb lihaks saanud Jumal ise rahu ristivere läbi, et kinkida meie vabadusele võimalus teostada meis kõige rikkalikumaid ühendusi: mehe ja naise, maa ja taeva, näilisuse ja seesmise, loodu ja mitteloodu sünteese. Kui inimene ei ole lepituses Jumalaga, ei saa ta oma hinges ja ihus vastu võtta õndsakstegevat auhiilgust, mis tuleb Kõigekõrgemalt ja mis teda täielikult läbib. Ja nii jääb ta üksi, kohutavalt üksi oma patuga. Patt on inimese jaoks pagendus, võõrandumine, eraldumine või täpsemalt - iseenda eraldamine perekonnast, samal ajal kui ühendus Jumalaga võimaldab tal uuesti koju tagasi pöörduda. Võimaldab naasta eraldatusest kogukonda ja olla kadunud poja eeskujul perekonda tagasi võetud. Just sellest räägib meile püha Paulus, kui ta kirjutab: „**Sest Kristuse armastus sunnib meid...¹⁵ ja ta on surnud kõikide eest, et elavad ei elaks enam eneste, vaid tema jaoks, kes on nende eest surnud ja üles äratatud.**” (2.Kor. 14-15).

Selle Jumala jaoks, meie Jumala jaoks, kellel on nälg ja janu õiguse järele ja kes seepärast teeb ennast kõige põlatumate, kõige „vähemate” sarnaseks. Ja tema Õigus, nagu tema Armastuski, on Tema enese saladus. See on igatihe täielik olemasolu kõikide osaduses. Kolmainsuse Õigus, Risti Õigus ehk teisisõnu, iseenesest lahti ütlemine, et teine oleks ... pikameelsus, tasadus, õrnus, rahu, ütleb apostel oma kirjas korintlastele.

Metropoliit Stefanus käis Olümposel.

Käesoleva aasta juulis leidis Kreekas Olümpose mäel Sparmoses asuvas Püha Kolmainu kloostris aset harva esinev tähtsündmus. Eesti metropoliit Stefanose vahendusel jõudsid sinna Tartu preestermartrite Mihhaili ja Nikolai säilmed.

Pühade säilmete pidulik vastuvõtt toimus Elassonase metropoliit Vassiliose ja kloostrivendade poolt 11. juuli õhtul. Vastuvõtmistalitusel peetud tänapalveteenistuse käigus pöördus Tartus märtrite haa avamise juures viibinud metropoliit Vassilios metropoliit Stefanose poole südamliku tänukõnega, milles tänas teda kogu Elassonase piirkonna rahva nimel austava külaskäigu ja sellega kaasnenud hindamatu annetuse eest ning kõneles pikalt Kristuse pühakute kohalolemise tähtsusest

mäel, mis enne Kristuse valguse tulekut oli ebajumalateenistuse keskus. Metropoliit Stefanus tänas omapoolses vastukõnes võõrustajaid südamliku vastuvõtu eest, avaldades erilist rõõmu suure hulga lihtsate usklikute üle, kes olid tulnud ümberkaudsetest küladest ja linnadest kaugel asuvasse kloostrisse pühakuid vastu võtma. Ta peatus pikalt teda kohaliku ülemkarjasega siduval armastussidemel ja avaldas lootust et kohtab teda ühes kloostrivendadega peatselt taas Eestis.

Tänapalveteenistuse lõpul pöördus metropoliit Stefanose poole tänusõnadega ka kloostrivendade isa Nikanor, avaldas talle tänu kloostrivendade poolt. Oma sõnavõtu järel kuulutas ta metropoliit Stefanuse kloostrivendadele Suureks Heategijaks, annetades talle kloostrivendadele Kuldordeni ning kirjutades koos temaga pidulikult alla pühade säilmete üleandmise aktile.

Tänapalveteenistusele järgnes pidulik õhtusöömaeg, mille käigus lubas metropoliit Vassilios ühes kloostrivendadega annetada Eesti Apostlik-Õigeusu Kirikule vastukingituseks

Sest õrnus ja tasadus ja pikameelsus on tugevamad kui vägivald. Sest nende kaudu tehakse kõik elavaks ja teenitakse õiglust ning kannatatakse tagakiusamist tema pärast. Ja „Jumalariigi õigus” on uus suhe, elu suhe Jumala ja teiste inimestega, mis tunnustab ja austab teisi nende erinevuses. See, kes oli ilma süüta lasi ennast tappa ristil, et kinkida meile kõigile, armastuse igapäevastele mõrtsukatele, mitte ainult andeksandmine, vaid ka elu... Vaat sellisest õrnusest ja sellisest õiglusest palutakse meil osa saada: ülestõusmise pärast „on vana maailm möödunud ja uus tegelikkus käes.” See on kulminatsioonipunkt meie ühenduses Kristusega või pigem lõpppunkt, kus meis on veel ainult Jumal üksi. Ja nii nagu see armastusele on omane, laseme me tal vallutada kogu oma olemuse.

Siis ja ainult siis „halastatakse halastajate peale”: tagajärg saab siin põhjuseks ja lõppeesmärki alguspunktiks. Ühel päeval avastame, et saame olemas olla veel ainult Jumala halastuses. Kuidas saame siis ise mitte olla halastajad?

Kui puuduks nõudmine andekspalumise ja andeksandmise läbi lepitust otsida, jääksime kohutavalt üksi. Vaaruks olematuses, sest peaksime eirama teiste olemasolu. Olemasolu, mis muuseas on sama sisemine kui meil enestelgi. Ainult siis kui soovime tingimata kogeda leppimist, suudame märgata teiste kannatusi. Ilma leppimiseta ei saa meist „vaest, kes armastab oma vendi”, nagu seda meile meenutab püha Siimeon Uusteoloog, üks Bütsantsi suurimaid müstikuid.

Olla selle maailma traagilises kõrbes, kus kõik on kõikide ja ennekõike iseene vaenlased, leppimise ja seega rahu kandja – see tähendab lihtsalt mitte tahta vastata rünnakule rünnaku, haavale haava, surmale surmaga. Järelikult olla leppimise ja seega rahu kandja tähendab eelkõige, et loobume teise süüdistamisest enese õigustamiseks. Mitte masohhismist ega selleks, et lasta ennast haletsusväärset teelt pühkida, vaid selleks, et purustada vastastikuse hävitamise lõputu ahel. Et proovida haarata teine inimene, kes nüüdsest pole enam „vaenlane vaid sõber”, võimsasse ja ühisesse elu loomistõesse. Ärgem unustagem, et tagakiusamine, solvang, laim on vaid selle maailma näivus, mis puruneb Jumalariigi survel. Ehkki see näivus rebib lõhki meie liha, võtab „taevas” meid juba oma võimusesse selles kõige kesksema, kõige salajasema kaudu, mis peitub meis enestes. Teisisõnu - „inimese südame kaudu”, mis on kutsutud „lõpuks nägema Jumalat”.

+ STEFANUS,

Tallinna ja kogu Eesti metropoliit.

diakon Tihon Tammes

JUHTKIRI

Omajagu hääd aega on möödunud kirikukogust. See lehenumber tuletab seda sündmust aga taas meelde. Hoolimata kaunist suvest, hoolimata ootustest, kaunist ilmast, hoolimata hoopis muudest mõtetest, mida suvi inimesi mõtlema ahvatleb.

Metropoliidi küsimused, milled ta esitas oma ettekandes, kannavad kirikut edasi ka Eesti lühikeses suves ja on oma olemuselt igavikulised. Vaevu jõuab inimene neid kõiki kogu aeg meenutada. Selleks abimeheks olgu siis Metropoolia teine ajalehenumber, mille eesmärk on suvejuttude kõrval pakkuda ainet ka mõtlemiseks nende asjade üle, mis puudutavad meid igal päeval. Elades õigeusklikena õigeusklikus Eestis.

Just õigeusklikus Eestis. Te ei eksinud lugedes. Maa, mille me oma väärtushinnangutega kujundame, muutub õigeusklikuks sellest hetkest alates, mil teeme samme andmaks ühiskonnale oma eluga lisaväärtust.

Eesti õigeusu elu õitseb suvel eriliselt. Õigeusklikud peavad omi templipühi. Toimuvad külade kokkusaamised, inimesed naeratavad üksteisele tihedamini. Inimesed saavad kokku. Kokku. Siin on mõtteainet. Kui palju keegi meist suvele annab? 2005. aasta õigeusu suvele?

Kas mõne kiriku varemete juurest kaovad saladuslikul viisil rinnuni ulatuvad umbrohuväljad? Kas jääb vähemaks lepavõsa, murendamas kirikuseina? Kas meie kallite hauad on puhtad ja kaunid ja kas nende juures on palvetatud? Lauldud “igavene mälestus?”

Sellised on Metropoolia mõtted keset Suurt Õigeusu Suve. Selliste mõtetega hingame ja elame ning anname need teile selle lehenumberiga kaasa.

diakon
Johannes Sakarias Leppik
toimetaja

Foto: Lina Raska

PIISKOPLIK LITURGIA KURISTE KIRIKUS HIIUMAAL.

5. juunil toimus Hiiuamaa Jumalasünnitaja Sündimise kirikus üle hulga aja taas piiskoplik liturgia meie esikarjase metropoliit Stefanuse eesteenimisel. Koguduse juhataste liige Hillar Padu kirjutas Hiiuamaa koguduse ajaloost ja tänapäevast.

Süda-Hiiuamaa kurdistavat linnusümfooniati ja kukulindude koori ehmatasid 5. juuni hommikul Jumalasünnitaja Sündimise Kuriste kiriku kellalöögid – toimus piiskoplik liturgia metropoliit Stefanuse teenimisel. Kirik valmis aastatel 1885-1890 ja kogudus tähistab tänavu juulis oma pühamu sisseõnnistamise 115. aastapäeva.

Noil aastail, venestamise kõrgperioodil, ehitati Hiiuamaale kolm samalaadset õigeusu kirikut. Puski ja Kuri kirikud hävisid viimases sõjas. Ainus tegev kogudus läbi kogu pika ajavahemiku säilis Kuristes, mis nüüdse Käina valla territooriumil. Rahvasuus vene kirikuks kutsutav Kuriste kirik pole siiski ainuüksi tsaari ukaasiga Hiiuamaale rajatud. 115 aastat tagasi käisid ärksamad hiidlased mandril tööl, nagu praegugi käiakse. Aastal 1884 sattus üks neist, tislertõnis Padu, Haapsalu õigeusu kiriku jumalateenistusele. Asi hakkas meeldima. Tema õhutusel võtsid veel neli meest uue usutunnistuse omaks ja nii said neist apostlik-õigeusu "maaletoojad" Hiiuamaal.

Juba järgmisel aastal alustati Tõnis Padu elukoha lähedal Kuristes esimese pühamu ehitamist. Kivid olla toodud Euroopast, ehitajaiks olnud saarlased. Veel enne uue pühamu valmimist toimusid jumalateenistused Tõnise Matse-Padu talu koduõuel. Suured saarepuud, mille harude vahel rippusid kirikukellad, on tänaseni säilinud. Peale kiriku valmimist astusid uue koguduse liikmeks ligi nelisada Emmaste valla talupoega.

Heik liturgialt Kuriste kirikus (Foto: Kalle Paik)

Sajandivahetuseks oli koguduses liikmeid üle 1500. Mida siinjuures tsaari peibutustest (tasuta maatükk ja kirikukool) ka ei räägitaks, peab põhipõhjuseks uue usutunnistuse kiire levikus pidama eelkõige viha saksasoost luteriusu kirikhärrade vastu. Nii ei tohiks EAÖK ajalooliste juurte ja venestamise vahele mingil juhul otseselt võrdumärke seada.

Tänane Hiiuamaa Jumalasünnitaja Sündimise Kuriste kiriku kogudus oma ligi kuuekümmene aktiivse liikmega teab ja tunneb kiriku ajalugu üsna hästi. Autoriteetne ja Hiiuamaal ülipopulaarne ülempreester oikonomos Emmanuel Kirss suutis oma pikaajalises töös koguduse vaimulikuna "vene" asja "eesti" asjast selgelt lahus hoida. Teeniti Jumalat, mitte ideoloogiat. Tuhat tänu talle selle eest tänaseni.

Ühes plaanis on hiidlastel preestritega üldse vedanud. Preester Aleksander Sarapik ja tema äraolekul meid teeninud preester Jüri Ilves on Hiiuamaal oodatud külalised. Kuid just nimelt külalised, sest pidevalt Hiiuamaal resideeruvad

preestrit meil pole. Ja see on see teine, halvem plaan, millega meil vedanud senini pole. Tõsi, metropoliit Stefanus peab oma südameasjaks hiidlaste probleem lahendamiseks. Seniks, kui meil oma kohalik vaimulik puudub, on ta meid isiklikult nõu-jõu ja jumalasõnaga lohutamas käinud.

Viimati siis 5. juulil. Piiskoplik liturgia oli sündmus üle Hiiuamaa. Kirik oli rahvast tulvil ja hea sõnaga meenutasid teenistust ning tänasid metropoliiti isegi naabruses asuva Mänspe luterliku koguduse liikmed, kes olid meie teenistusel külalistena.

Kirikupea Stefanusele olid abiks liturgia läbiviimisel preester Aleksander Sarapik, arhidiakon Justinus Kiviloo, diakon Johannes Sakarias ja Indrek Sarapuu. Muidugi oli kohal ka väike kaunihäälne ansambel. Hiidlased on tänulikud.

Hillar Padu,
koguduse juhataste liige

Välisuudised

USA Kongress menetleb resolutsiooni Oikumeenilise Patriarhaadi toetuseks

WASHINGTON, Orthodox News – USA kongressmen Robert Menendez esitas kongressi väliskomisjonile reolutsiooni eelnõu Oikumeenilise Patriarhaadi toetuseks, mille komisjon saatis menetluseks kongressi täiskogule.

Resolutsiooni eelnõu viitab Türgi valitsuse sammudele, mis ei tunnusta Oikumeenilise Patriarhaadi rahvusvahelist staatust, lubavad seada patriarhi kandidaadiks üksnes Türgi kodanikke, keelavad Halki Teoloogilise Kooli taasavamise ning on konfiskeerinud 75 protsenti patriarhaadi varadest.

Resolutsioon nõuab Türgilt lõpetada igasugused diskrimineerivad sammud Oikumeenilise Patriarhaadi suhtes, eriti need, mis baseeruvad usulistel kaalutlustel.

Resolutsiooni tehtud muudatused nõuavad Türgilt Oikumeenilise Patriarhaadi: rahvusvahelist tunnustamist, patriarhaadile õiguse andmist koolitada vaimulikke hoolimata nende rahvusest ning tunnustama patriarhaadi õigust tema varale ning inimõigustele.

Türgi alustab kõnelusi liitumiseks Euroopa Liiduga selle aasta 1. oktoobril.

Oikumeeniline Patriarh Bartholomeos I teeb visiidi USA-sse

NEW YORK, Goarch.org, - Kõrgesti Pühitsetud Ameerika peapiiskop Dimitrios teatas, et Tema Pühadus Oikumeeniline patriarh Bartholomeos I teeb järgmise aasta 4.-8. jaanuarini visiidi USA-sse Atlanta metropoliatsse.

Patriarh võtab osa Isaandaristamise püha tähistamisest Tarpon Springsis Florida osariigis ja peab samas patriarhliku liturgia. See on esimest korda, kui Oikumeeniline patriarh külastab Tarpon Springsi nendel pühadel.

Oikumeeniline Patriarh Tallinnas 2003 a. (Foto: Margus Kivi)

Patriarhi saadab Atlanta metropoliit Alexios. Tarpon Springsi suurimale kirikupühale on oodata kümneid tuhandeid inimesi. Pühade keskmes on suur veepühitsemine. Peale pühade tähistamist sõidab patriarh Bartholomeos New Orleansi, ja külastab Püha Kolmainu katedraali. New Orleansi kreeka õigeusu kogudus oli esimene USA-s, mis asutati USA Kodusõja ajal 1864. aastal.

Paavst Benedictus XVI võttis vastu Oikumeenilise Patriarhaadi delegatsiooni

VATIKAN, VIS, - Rooma paavst Benedictus XVI võttis peeterpaulipäeval Roomas vastu Oikumeenilise Patriarhi Bartholomeos I lähetatud delegatsiooni.

Oikumeenilise Patriarhaadi delegatsioon külastab traditsiooniliselt peeterpaulipäeval Vatikanit, nagu ka Roomakatoliku Kiriku delegatsioon külastab Oikumeenilist Patriarhi 30. novembril Püha Andrease päeval. Paavst Benedictus meenutas Patriarh Athenagorase ja paavst Paulus VI ajaloolist kohtumist Ölimäel ning patriarh Bartholomeose ning paavst Johannes Paulus II kohtumist Püha Peetruse basiilikas veidi enne paavsti surma.

Paavsti sõnul tuleb ühendada jõud, et dialoog katoliiklaste ja õigeusklike vahel, mis algas

1980. aastal annaks tulemust. Ta väljendas oma tunnustust patriarh Bartholomeosele, kes töötab väga pingsalt, et katoliiklaste ja õigeusklike dialoog oleks aktiivne. Paavst palus Oikumeenilisele Patriarhile edastada tema siira ja kindla soovi otsida kõigi kristlaste täielikku ühtsust.

Damaskuses tähistati Antiookia Patriarhaadi asutamist

DAMASKUS, Serbia Patriarhaadi uudised, - Damaskuses tähistati peeterpaulipäeval Antiookia Patriarhaadi asutamist traditsioonilise õhtuteenistusega Kaukaubi Pühade Peetruse ja Pauluse kloostri.

Õhtuteenistuse viis läbi Antiookia patriarh Ignatios IV. Järgmisel päeval teenis patriarh Ignatios Damaskuse Püha Jumalaema Üinumis katedraalis Damaskuses. Liturgia järel annetas patriarh Igantios Antiookia Patriarhaadi autasu Vene skulptorile Aleksandr Rukavišnikovile.

Antiookia oli Rooma Impeeriumi suuruselt kolmas linn Rooma ja Aleksandria järel. Tänapäeval on see väike Türgi linnake Iskendrioni maakonnas, mis kanooniliselt kuulub Antiookia Patriarhaati. Patriarhi aujärg asub Süüria pealinnas Damaskuses.

Antiookia Patriarhaati kuulub ligi 400.000 õigeusklikku Süürias ja Liibanonis ning ligi 100.000 õigeusklikku Iraagis, Suurbritannias ja USA-s.

Jerusalem patriarhi ametisse kandideerib 13 vaimulikku

JERUSALEMM, Jerusalemma Patriarhaadi uudised, - 13 vaimulikku on andnud oma nõusoleku, kandideerimaks Jerusalemma patriarhi ametisse pärast senise patriarhi Ireneose ametist vabastamist, vahendab patriarhaadi kodulehekül.

Gotlandil toimus Theobalti VI konverents.

19. - 21. maini toimus Visbys Gotlandil järjekorras kuues Theobalti konverents. Konverentsi delegaat Sirje Säär ja kirikuvalitsuse liige Kadri Jäätma andsid ülevaate konverentsist ja selle ümber toimuvast.

Konverentsi seekordne teema oli "Inimeste vaba liikumine," alateemaga "Võimalused ja väljakutsed Euroopa Liidu integratsioonik Balti regioonis. Kirikute roll ja võimalused." Konverentsil osales üle 70 inimese kümnest riigist, nagu Soome, Rootsi, Taani, Eesti, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa, Venemaa ja Suurbritannia. Theobalt ühendab Läänemere-äärsete katoliiku, õigeusu ja protestantlike kirikute esindajaid.

Eestist osalesid peale meie kiriku esindajate ka Ülle Keel ja Eva-Liisa Jaanus luterlikust kirikust ning isa Leonti Morozkin Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kirikust. Konverentsi töös osales ka Eesti Vabariigi konsul Visbys Veljo Pärli.

Theobalti konverentsi tööteemad valmisid juba regionaalsetel oikumeenilistel seminaridel. Eestis toimus 16. aprillil integratsiooniteemaline seminar "Oma ja võõras Eestis," mis viidi läbi EELK keskuses. Seal pidas teoloogilise ettekande "Võõras inimene kui Jumala näo kandja. Õigeusu perspektiiv" Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus.

Poola ja Saksamaa ühiseid probleeme käsitav vastav seminar toimus Hamburgis ning Soome-Venemaa probleemistikku arutati seminaril Peterburis. Seminarid toimusid ka Taanis ja Lätis.

Seekordse Theobalti konverentsi peaesmärk oli identifitseerida kiriku roll ja vastutus integratsiooniprotsessis.

Kadri Jäätma
Sirje Säär

Patriarhaadi Sinod alustas protsessi, mille tulemusena valitakse uus patriarh. Seaduse kohaselt võib patriarhiks kandideerida iga arhimandriidistaatuses vaimulik. 13 kandidaadi seas on Metropoliit Timotheos ja peapiiskop Aleksius, samuti metropoliit Kornelius, kes on praegu patriarhi kohusetäitja.

Valimiste järgmise sammuna saadetakse nimekiri kandidaatide nimedega Iisraelile, Jordaaniale ning Palestiina Omavalitsusele kooskõlastamiseks. Seaduse järgi vajab patriarh kõigi kolme riigi nõusolekut.

Lõplik hääletamine leiab aset augustis Sinodi kinnisel istungil. Esimeses vooru lõppedes läheb teise vooru kolm Sinodi valitud kandidaati ning päeva teisel poolel valitakse patriarh nende kolme kandidaadi seast.

Gruusia patriarh külastas Aserbaidžani

BAKUU, Serbia Patriarhaadi uudised, - Ülipühitsetud Gruusia patriarh Ilia II tegi Aserbaidžani valitsuse kutsel 5.-8. juunini ametliku visiidi Kaspia-äärseesse riiki.

Visiidi käigus külastas patriarh Ilia Bakuus Vene Õigeusu Kiriku Bakuu ja Kaspia piiskopkonna katedraali, kus pidas mälestusteenistuse.

7. juunil allkirjastas patriarh Ilia II Bakuus kahepoolse dekalaratsiooni rahu loomiseks Kaukasuses koos Kaukasuse islamikogukonna juhi Šeik ul-Islam Alahšukjoro Pašazadega. Deklaratsioon kutsub üles ühendama religioonidevahelised püüdlused loomaks ja säilitamaks rahu Kaukasuses ning annab võimalused edaspidiseks koostööks.

Patriarh Ilia II visiidi ajal võttis Tema Õndsuse vastu ka Aserbaidžani president Ilham Alijev, kes omistas patriarhile Au ordeni – riigi ühe kõrgema autasu.

Foto: Margus Lepvalds

EESTI APOSTLIK-ÕIGEUSU KIRIKU TÄISKOGU TOIMUS 16. JUUNIL 2005

EAÕK korralisel täiskogul, mis toimus 16. juunil Tallinna Issandamuutmise kirikus, pidas ettekande Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus. "Metropoolia" avaldab selles lehenumbris ülemkarjase sõnavõtu teksti esimese osa, teine osa ilmub järgmises numbris.

Mu armsad vennad Kristuses, preestrid ja diakonid, kallid koguduste esindajad,

Tervitan teid kogu südamest ja tänan, et olete taas kord vastanud meie kutsele. Täiskogud ei ole mitte ainult selleks, et võimaldada kirikuvalitsusel aru anda aasta jooksul tehtud tööst. Eelkõige on iga täiskogu võimalus taas kohtuda vennalikus rõõmus, rääkida tulevikuplaanidest. Samuti mõne tunni jooksul osa saada sellest ainulaadsest ja imelisest tegelikkusest, kus üheskoos moodustame Issanda ja Päästja Jeesuse Kristuse ümber ühe ihu, mille liikmed me kõik oleme.

Möödunud tööaasta juunist 2004 kuni juunini 2005 on olnud viljakas ja paljutootav vähemalt kahes meie Kiriku kui institutsiooni stabiilsuse seisukohalt olulises punktis. Meie uus põhikiri on Kiriku ja koguduste elus üldiselt hästi omaks võetud ning ka meie Kiriku majanduslik seis näib pakkuvat tulevikuga jaoks küllaldasi tagatisi. Ühelt poolt on see kõik teie hea tahte nähtav tulemus, mis teeb meie organite hea toimimise usaldusväärseks. Teisalt on see meie kirikuvalitsuse liikmete järjekindla ja kooskõlastatud tegevuse tulemus. Need inimesed pole kokku hoitud ei aega ega vaeva, et kõigi jaoks parimal viisil ära kasutada meie avanenud majanduslikke võimalusi. Ja viimaks ometi on käes positiivne tulemus. Kui me jätkame samas vaimus, suudame 2006. aasta lõpuks tagada Kirikule püsiva iga-aastase sissetuleku.

Tänase päeva jooksul tutvustavad minu kaastöölised teile

mitmekülgset ja põhjalikult EAÕK tänavust majandusaasta aruannet, mille esitame teile kinnitamiseks. Mis minusse puutub, siis olen veendunud, et avaldate neile oma heakskiitu ja rahulolu, mida nad igati vääriavad.

Mina omalt-poolt sooviksin pikemalt peatuda viiel punktil: rääkida suhetest teiste Õigeusu Kirikutega ja oikumeenilistest suhetest, koguduste elust ja teie osast selles, noortetööst, usuõpetusest ja lõpetuseks sotsiaaltööst.

Suhted teiste õigeusukirikutega ja oikumeenilised suhted.

Tõsiasi, et meie kirikul on autonoomse kiriku staatus, toob meie jaoks kaasa kohustuse hoida ja arendada mitmesuguseid suhteid nii erinevais maailma paigus olevate Õigeusu Kirikutega kui ka teistes kristlikesse konfessioonidesse kuuluvate kirikutega.

Õigeusu Kirikute vahelises suhtlemises tuleb meil endiselt taluda Moskva Patriarhaadi meie vastu suunatud avalduste negatiivseid mõjusid. Vaatamata sellele on ilmne, et õigeusu maailm tervikuna vaatab meid lugupidamisega. Meie Kirik sai ametliku kutse osaleda uue Aleksandria patriarhi ametisepühitsemise tseremoonial, kus meid esindas ülempreester Rafael Hinrikus. Mina osalesin isiklikult pühade Johannes Kuldsuu ja Gregorius Teoloogi säilmete tagasisaamise auks Konstantinoopolis korraldatud pidustustel ja võtsin osa ühisest jumalateenistusest, mida juhatas Tema Pühadus Oikumeeniline Patriarh Bartolomeus, milles osalesid kõigi kohal olnud Õigeusu Kirikute esindajad. Vaatamata sellele, et nii Aleksandrias kui Konstantinoopolis protesteeris Moskva Patriarhaat meie kohaloleku vastu, ei seadnud ükski Õigeusu Kirik kahtluse alla meie õigust osaleda neil üritustel. Sootuks vastupidi.

Samuti on viimastel kuudel veelgi tugevamaks muutunud pikaajalised ja püsivad sidemed Soome Õigeusu Kirikuga, head

suhted on kujunemas Kreeka ja Küprose Kirikutega. See võtab aega ning nõuab püsivust ja suurt kannatlikkust. Samuti tuleb rahuloluga tõdeda, et Ülipühitsetud Moskva patriarh Aleksius vastab isiklikult minu jõuludeks ja ülestõusmispühadeks saadetud õnnitluskaartidele. Ma näen selles julgustavat märki, mis veenab meid jätkuvalt suhtuma oma vene vendadesse vennaliku avatusega paremate aegade ootuses ja lootuses, jäädes kindlaks oma õigustele nii rahvusvahelisel Õigeusu Kirikute tasandil kui ka siin, omal maal.

Samuti oleme me luterliku, anglikaani ja nüüd ka rooma-katoliku kirikuga dialoogi arendavate rahvusvaheliste õigeusu komisjonide täieõiguslikud liikmed. Kuulume ka rahvusvahelise Õigeusu Kiriku liturgikakomisjoni, mida küll käesoleva ajani kahjuks veel kokku kutsutud ei ole. Samuti osalesime juba teist korda Kreeka Õigeusu Kiriku korraldatud rahvusvahelisel õigeusklike kokkusaamisel, mille teemaks on tänapäevased hereesiad ja usuladud.

Ma arvan, et rohkemat pole vaja lisada. Igaüks võib ise otsustada, kui oluline on meie aktiivne osalus ja millist vaimset ning teoloogilist pühendumist see meilt nõuab. Tõsiasi, et suudame korrapäraselt vastata meile saadetud kutsetele, näitab ilmekalt, et oleme võimelised täitma seda kohta, mis meile õigeusu maailmas kuulub ja, et meie panust osatakse hinnata. Ma tänan meie esindajaid, kes meie kiriku nimel on teinud head tööd, eriti isa Mattias Pallit, kes alati on valmis täitma neid erilisi ning suurt peenetundelisust nõudvaid ülesandeid.

Meie Kirik peab samuti täie tähelepanuga suhtuma oikumeeniaküsimustesse. Seda eelkõige aktiivse osalemise kaudu Eesti Kirikute Nõukogu töös. Samuti on meie Kirikul aktiivne roll oikumeenilistel kohtumistel, mida regulaarselt korraldab Visbys Rootsi Kiriku eestvõttel ellu kutsutud võrgustik Theobalt. Alates möödunud aastast osaleme ka rahvusvahelisel interkonfessionaalsetel munkade ja nunnade kohtumistel, millesse on kaasatud eelkõige kõik Euroopa suured kloostriliikumised (katoliiklased, õigeusklikud ja mõnes paigas ka protestantlikud kirikud).

Kristlaste ühtsuse suunas tehtud pingutusi tuleb pidada tõeliseks vaimulikuks sündmuseks. See on pidev dialoog, mis celdab vaatamata raskustele kristlaste tahet, sest ainult selline dialoog võimaldab lahendada erinevate kristlike konfessioonide ees seisvaid küsimusi. Me peame neist probleemidest rääkima sügavuti. Oikumeenia on võimalik ainult kõigi kristlaste - milline ka poleks nende kuuluvus - ühise pingutusena uuesti keskenduda Kristuse salasusele. Seda vaatamata õpetuslikele erinevustele ja ajalooliselt välja kujunenud olukordade keerukusele. Me teame, et kristlastevahelises suhtlemises esineb ka vajakajäämisi, aga evangeelium käsib meil teha kõik selleks, et kristlased asuksid teele tõelise Kirikute osaduse suunas.

Ning veel: olles silmitsi maailmaga, mis on lõhenenud ja tasakaalust väljas, olles silmitsi arvukate väljakutsetega, millele me siin Eestis kõik ühiselt peame vastu astuma, et olla toeks üha enam Jumalast eemalduvale ja materialismi kalduvale ühiskonnale, kandkem hoot, et kõik see toimuks kristlaste vahelises halastuse vaimus (1.Kor 16, 13-14). Et meie, kristlased, võiksime omavahel elada rahu ja kooskõlas. Sellest väljajaatest lähtudes ja meie Kiriku võimalusi arvesse võttes, soovin, et meie tegevus Eesti Kirikute Nõukogus muutuks konkreetsemaks ja meie osalus aktiivsemaks.

Meie töötajateks Eesti Kirikute Nõukogus on põhiliselt olnud isa Mattias Palli ja proua Sirje Säär. Nii on üheks meie Kiriku cestkõnelejaks selles üksnes meestest koosnevas nõukogus naine.

järgneb lk.6

Pühade preestermärtrite Mihhaili ja Nikolai säilmete avamine ja teenistus Tartu Jumalaema Uinumise kirikus

30. mail avati Tartu Jumalaema Uinumise kirikus Püha märterpiiskop Platoni kaaskannatajate Püha Mihhaili ja Püha Nikolai hauad.

Metropoliit Stefanuse juhtimisel puhastati pühade ülempreestrite Mihhaili ja Nikolai säilmed ning pesti need valge viinamarjaveini ning roosiveega. Pärast pühakute riietamist peeti Uspenski kirikus metropoliidi eesteenimisel palveteenistus. (Fotod: Marina Treima)

Foto: isa Jüri Ilves

Algus EAÕK Noorte Liidu kuues laagrisuvi

Aastate jooksul on peetud mitmeid erinevaid laagreid nii noortele, kui peredele mõeldes. Meeldetuletusena olgu öeldud, et esimese laagri pidasime Saaremaal Maasilinnas aastal 2000.

Üldeada on, et laagrite edukaks ja tõrgeteta läbiviimiseks on vaja koolitatud inimesi, kes oskaksid tegutseda igas ettejuhtuvas olukorras. Et meil aga inimestega (iseäranis noortega) kitsas on, pole uudis. Seda rõõmustavam on tõsiasi, et meie Kirikus on Noorteliidu tegutsemisajal üles kasvanud grupp noori aktiivseid inimesi, kes on täis tahtmist võtta endale see vastutusrikas osa – teha tööd meie Kiriku laste ja noortega.

Selle tõsiasja tõestuseks oli 28. mail Tallinnas püha Platoni kirikukeskuse uutes ruumides peetud noorte rühmajuhtide

koolitus. Ürituse Noorteliidu poolseks koordinaatoriks oli allakirjutanu, koolitajateks preester Juha Hirvonen Helsingist (Soome Noorteliidu juhatuse esimees) ja Anna Kaisa Leussu Joensuu (Soome Noorteliidu juhatuse liige). Mõlemad on juba palju aastaid aktiivselt tegelenud noortetöoga ja seeläbi omandanud suured kogemused selles meile uudes vallas.

Vajadus taolise koolituse järele on olnud meil juba aastaid. Eriti teravalt tõuseb see esile meie iga-aastastes laagrites. Seetõttu oli koolitus planeeritud praktilise tegevusena, millele lisandus teave laagri ülesehitusest ja rühmade moodustamise põhimõtetest laagrites. Isa Juha ja Anna Kaisa juhtimisel mängisid noored läbi erinevaid tutvumis-, tähelepanu-, aistingu- ja usaldusmänge.

Ettevõtmine kujunes väga lõbusaks, kõik osalejad said hea taju ja elamuse osalisteks. Omandatud saavad kõik rakendada juba sel suvel peetavates laagrites.

Kurvastav oli asjaolu, et huvilisi oli tulnud vaid Tallinnast ja Haapsalust. Loodetavasti äratab see õnnestunud üritus huvi sedalaadi kooskäimiste vastu.

Noorteliit on võtnud eesmärgiks korraldada noorte temaatilisi kohtumisi-koolitusi Eesti suuremates keskustes, kus saaksid osaleda ka need, kes võib-olla sõidukulude tõttu seekord eemale jäid.

Tänuksõnad kõlaga koolitajatele ja meile suurepärase lõunasöögi valmistanud Margus Lepvaltsile!

preester Jüri Ilves
EÕNL juhatuse liige

Toimus EAÕK metsalaager.

EAÕK Noorte Liidu metsalaager, mis oli oma järjestikusest kolmas, toimus Kõrvemaal 30. juunist 03. juulini.

Üheksaliikmeline rühm, koos laagrikorraldaja Miriam Treimaga nägi ja koges oma teel nii mõndagi huvitavat – saadi tunda raskusi ja katsumusi ning imetleti kaunist Eesti loodust. Ööbiti telkides: iga kord eri paigas ning alati veekogu läheduses. Pärast väsitavaid matku võeti tihti aeg maha ja algasid arutelud erinevate teoloogiliste teemade üle. Piibliteemadel puudutati Matteuse ja Markuse evangeeliumeid, kust loeti teatud lõigud ja siis arutleti nende üle, kohati avaldati eri inimeste (eriti noorte) poolt väga huvitavaid ja mõtlemapanevaid väiteid, mida kohendasid ja täiendasid vanemad ja elukogenumad.

Esmakordselt võtsid meie kiriku metsalaagrist osa ka kolm naissoo esindajat, kes meestega sama vapralt teed läbisid. Palju metsas olemisest õpiti Treimade pere kolmelt pereliikmelt, keda tihti jälgiti ja kelle õpetusi aupaklikult kuulati. Laagri viimasel päeval – pühapäeval – ärgati vara, pakiti asjad ja alustati teed Aegviidu raudteejaama. Seal suunduti rongiga Tallinnasse, kus Siimeoni ja Naisprohvet Hanna kirikus laager liturgiaga lõpetati. Kohal oli ka metropoliit Stefanus, kes meid õnnistas ning kellega laagrimuljeid vahetati. Selle aasta metsalaager viis taas noored eemale oma igapäevamuredest ja mugavustest, õpetas meile taas natuke rohkem iseseisvust ning mis kõige tähtsam, tugevdas noorte ühtekuuluvuse tunnet ja sõprust Kristuse ees.

Tauri Tõlpt

Metsalaager 2005

Perelaager 2005

Perelaagris kogeti pühaduse puudutust

Seekordne perelaager Karula laagrikeskuses toimus 11.-17.-juulini. Ilmade poolest sooja ja päikesega õnnistatud, kokkutulnuid 48 perelist, kellest 34 lapsed ja noored.

Kiriku suurim rikkus on tema inimesed ja püha traditsioon. Seda, kui heaks traditsiooniks on saanud meie suvelaagrid, said sedakorda tundma kirikuinimesed Eestimaa erinevaist kogudusist Hiiumaast Valgani, Saaremaast Tartuni, Tallinnast rääkimata. Kõrvale jäänud Pärnu- ja Setumaa saavad ehk tuleval aastal oma ridu koondada ja oma peredele kosutavat puhkust võimaldada.

Laagri teemaks valitud „Pühadus ja pühakud“ raamis kogu nädalat. Igal hommikul koguneti kuulama ettekannet antud teemal, millele järgnenud vestlusevormis avatud diskussioon oli heaks võimaluseks leida vastuseid endas tekkinud küsimustele. Isad Aleksander, Rafael, Mattias, Andreas ja metropoliit Stefanus avasid suurepäraselt seda meile eluliselt nii vajalikku valdkonda. Oleme ju kõik kutsutud olema pühad!

Laagrielu igapäevaseks raamiks on jumalateenistused. Laagri avamisel talitatud veepühitus koos järgnenud ristikäiguga mööda laagri territooriumi kujunes pidulikuks ja nii mõnelegi laagrilisele esmakordseks kogemuseks. Pühitsetud veega piserdamise läbi said õnnistuse kogu nädalaks laagriliste eluruumid ja telgid, samuti kirik ja selle ümbrus.

Igapäevased hommiku- ja õhtupalvused andsid igale päevale oma palverütmi. Laagri vaimulikuks oli isa Andreas, nädalalõpul isa Jüri.

Kehalise aktiivsuse eest olid hoolitsemas Leena (hommikuvõimlemine), Avo ja Herik (sportlikud mängud). Laagri jooksul peetud võrkpalli- ja jalgpallivõistlused olid emotsionaalsed ja pealtvaatajatele elamusi pakkuvad.

Omaette huvitavaks ettevõtmiseks on iga-aastane maastikumäng, mis seekord oli 4,5 km pikkune. Kuues kontrollpunktis, mis tulid üles leida, ootas võistlejaid küsimus, mille eest saadud punktid

koos raja läbimisel saavutatud ajaga andsid kokku tulemuse. Küsimused olid koostatud laagri jooksul loengutes käsitletud materjali põhjal. Distsantsi lõpus ootas viimane kontrollpunkt, mille järel tuli ujuda ümber järve asetatud märgi ja visata nooltega täpsust.

Karula laagrikeskus asub üsna lähedal Karula Rahvuspargile – kõigest 15 km mööda künklikke kruusateid. Ajendatuna soovist selle iluga tutvuda, võeti ette poolepäevane retk. Karula valla buss viis rahva Rahvuspargi keskuse juurde, kust jätkati teekonda jalgsi mööda Ähijärve maalist kallast. 3-kilomeetrise kõndimise järel, mis kulges läbi metsade ja koprasalude, jõuti tagasi järve äärde. Kosutava supluse ja kehakinnituse järel sõideti Metsamoori pereparki kaema. Peab ütleva, et nähtu ületas igasuguseid ootusi. Umbes hektari suurune künklik ala sisaldas endas palju avastamisväärtset – fantaasiarikkad puust kujud, huvitavad puud, mille otsas sai istuda, nagu troonil, nutikad kiiged, püstkoda koos lõõmava lõkketulega jne. jne.

Isu täis lustinud, liiguti edasi Kaika kiriku juurde, mis kurvastuseks on täiesti lagunenu.

Juba esimesest laagrist peale on heaks traditsiooniks näidendite lavastamine. Lavastaja Mardi käe all nägi ilmavalgust uus tükk, mille omaloominguline muusikaline kujundus kitarriduolet, hästi läbimõeldud tegelaskujud ja kostüümid olid nauditavad. Pealtvaatajate silme all lahtikeritud tegevuse käigus selgus ka etenduse idee – armastust rahaga ei võida.

Laagriliste jaoks kujunes kindlasti kõrghetkeks meie metropoliidi külaskäik, kes saabus laupäeva pealelõunal. Koos veedeti vestlusevormis tunnike, nauditi koos õhtuoodet, teeniti õhtupalvus ja elati kaasa laagri väiksemate spordivõistluste.

Pühapäev algas rõõmsa sünnimusega – ristisime ja salvisime laagri pisima, kolmekuise Johannese. Järgnenud jumalikul liturgial teeninud metropoliit Stefanus õnnistas laagrilisi ja kohaletulnud Karula koguduse taastamist soovivaid külainimesi.

Märkamatu läbi saanud nädal tõi nii mõnelegi ärasõitjale lahkumispisara silma. Märka lisa ka laagri kokkupanemisel ootamatult kaelasadanud paduvihm koos äikesega, mis üllatas kõiki pärast päikeselist nädalat.

Suur on korraldajate rõõm ja tänu – tänu Jumalale kogu õnnistuse eest, mida kogesime, tänu kõigile, kes aitasid laagri õnnestumisele kaasa, tänu kõigile osalistele!

Uute kohtumisteni Noorteliidu laagrites!

preester Jüri Ilves
Perelaagri 2005 koordinaator

Metropoliidi ettekanne täiskogul algus lk 4

Ja see iseenesest on väga selge märk, mis tuleb kõikidele meelde, et meie kirikus on iga ristitu, olenemata tema vanusest või soost, kutsutud tunnistust andma Kristusest temale omasel viisil ja kasutades talle antud andeid.

Koguduste elu.

Koguduste elu keskmes on loomulikult armulaua salasuse - euharistia pühitsemine.

“Armulaual, “ ütles üks möödunud sajandi väljapaistev vaimulik õpetaja Rumeenia Õigeusu Kirikust “saame Risti kandvalt Kristusest armastuse väge; aga samal ajal saame ka Risti ja Ülestõusmise väge. Ning mis kõige tähtsam, me saame vaimulikku jõudu elada kristlikult vaatamata raskustele või nende kaudu.”

Euharistia ei ole ainult andestus, see on ka vaimulik jõud, mis meid innustab, mis annab meile väge ja ei lase meil langeda lootusetusse. Ning seepärast peame ikka püüdma üha enam hoolt kanda meie armulaualiturgia parema teenimise eest.

Eriti just pühapäevased euharistiad, mida pühitsetakse meie Issanda päeval, peavad olema lähtepunktiks, mis annab täieliku tähenduse kogu järgneva nädala sündmustele ja tegevustele.

Oleks ülekohtune väita, et meie Kirikus ei pühitseta väärilisel jumaliku liturgiast. Ja selle eest tuleb au anda eranditult kõigile meie vaimulikele vaatamata piirkondlike erinevuste liturgiliste jumalateenistuste rütmis. Ning ma annan neile seda enam au, et tean paremini kui keegi teine, kui raske on neil jääda truuks oma vaimulikukutsumusele sellel intensiivse ilmalikustumise ajal, mil üritatakse kogeda religioossust ilma Jumalata.

Ometigi, vaatamata kirikuskäimise madalseisule, mis tänasel päeval on omane kõigile kirikutele, peame püüdma mõista, mida Issand soovib meile öelda.

Meie ühiskonnas on rabav see tohtu ükskõiksus, millega suhtutakse loodu, elu, armastuse salasusse...

Ma pöördun teie kõikide - nii preestrite kui koguduste esindajate - poole, sõnades teilt küsida mõned lihtsad küsimused ja esmalt esitan ma need isendale. Kas meie kogudused on ikka vennalikud kogukonnad, kuhu inimene tänavalt tahaks sisse astuda? Kuidas teostame meie oma elus seda kristliku elu salasuse vennalikkumöödet? Kas oleme kristlased ühe tunni nädalas või iga tunni oma elus? Just selle kohta on kirjutatud Matteuse evangeeliumi 4. peatükis (4.4), et inimene ei ela üksipäinis leivast, vaid igast sõnast, mis lähtub Jumala suust!

Ja kas see, et maailmas on asjad paigast ära, pole eelkõige tingitud sellest, et meie südames on korralagedus ning seal jääb puudu armastusest, mis näitaks teed õigluse poole? See kõik ei saa kasvada ilma Jumalata ning ilma Tema Sõna toiduta, milleks on evangeelium.

Metropoliidi ettekande luges ette isa Andreas Põld (Foto: Margus Lepvalts)

Ilma armulaualiturgiata ei ole koguduseelu, sest euharistia on tsement, mis seob üksteisega kõik koguduse liikmed. Kristlane, kes rahuldub üksinda kodus palvetamisega, kes ei käi regulaarselt kirikus ja kes tegelikult pole seotud ühegi kogudusega, ei ole tõeline kristlane. Kiriku salasust kogetakse täielikult ainult koguduses.

Ning tunnistagem ausalt, et hea hulk meie kirikurahvast on otsekui tänapäeva ilmalikud inimesed, kes pole eriti millegagi seotud. Sarnaselt nendele nad lihtsalt ei tunnetata Jumala kohalolekut maailmas ega omaenese elus; nad ei chita üles isiklikku suhet Jumalaga. Ja see avaldab ilmselget mõju ka sellele, kuidas nad oma usku teoks teevad: ülimalt individualistlikult ja enesekeskelt, suhtudes usku kui craasja, millel pole kogudusega palju pistmist.

Aga koguduse liturgia, mis ei vii välja ligimeseteenimisele ei ole juurdunud tõelisse vaimulikkusse. Kui vaimulikkus ei teostu ligimese, meie venna, teenimises, saab see muutuda ainult vagatsevaks kombetäitmiseks, kirikliku institutsiooni fassaadiks. Ja vastupidi – sotsiaaltöö ilma liturgiata muutub lõppkokkuvõttes enesekeskseks humanismiks.

Selline on väljakutse, mis meil tuleb tulevaste aastate mõeldes vastu võtta. Kõik koos, preestrid ja ilmikud, tehkem liturgiast see koht, kus teine inimene, kellesse enamjaolt suhtutakse kui võõrasse ja keda tuleb umbusaldada, oleks lõpuks vastu võetud nagu tõeline vend. Nagu see, kellele saab osaks kogu tähelepanu samal kombel nagu meile saab osaks kogu Kristuse tähelepanu, kes toidab meid andes meile omaenese Ihu ja omaenese Verd.

Seepärast on mul kavas väga tähelepanelikult tutvuda kõigi poolaasta tegevusaruannetega, mida ma nüüdsest kõigilt meie vaimulikelt nõuan. Mitte selleks, et kritiseerida ja veelgi vähem

selleks, et karistada, vaid selleks, et julgustada iga head algatust ja anda neist teada teistele. Sellisel maal nagu Eesti, mis on tulnud läbi kommunismi, millele humanism oli täiesti vastuvõetamatu, on tööpoolest ülimalt tähtis, et vaimsus ja meie pühendumine erinevates ühiskondliku elu valdkondades moodustaksid ühtse terviku. On vaja koos hoida vaimsust ja usu õpetamist igas vanuses inimestele.

Aga veel üks asjaolu väärrib rõhutamist. Kristlastena oleme Eesti ühiskonnas vähemuses. Ja taas kord tuleb meil arvesse võtta seda sõnumit, mis Jumal meile saadab. Milline on Jumala tahtmine meie Kiriku osas? Võibolla on meie jaoks kätte jõudnud hetk teadvustada oma identiteeti ning hakata uuesti täie vastutusega kuulutama meie tõelist Õiget Usku.

Tõsiasi, et oleme vähemuses, võib tegelikult üksnes kaasa aidata meie identiteedi teadvustamisele. See aga saab võimalikuks eelkõige läbi palve ja õppimise, läbi meie mõtlemis- ja olemisviisi uuendamise.

Ma loodan, et meie piiskopkondade sisseseadmine aitab sellele kaasa. Tartu piiskopkond on juba ühe korra kokku tulnud ja teine töökoosolek on kavas läbi viia Rāpinas käesoleva aasta septembrikuus. Seejärel jõuab kord Pärnu kätte, võibolla samuti sügisel, igal juhul hiljemalt 2006. aasta varakevadel.

Ja loomulikult pöördun ma selles osas meie kõige nooremate preestrite ja diakonite, aga ka meie teoloogide ja Seminari üliõpilaste poole. Püüdes olla hea pereisa, küsin ma teilt: mida teete teie oma vaba ajaga; kuidas liigute te oma missiooni sügavamale tähenduse poole; kas näete te ikka piisavalt vaeva, et omandada uusi teadmisi; olete te valmis tooma ohvriks omaenese heaolu, et vastata Kiriku ootustele teie suhtes?

Ma ei oota vastust. Ma lihtsalt küsin. Teid usaldades ja hinnanguid andmata.

Aga ma tuletan kõikidele meelde, et vaimulikuseisus on tunnistuse andmine ja martüürium. Kui Kristuse elu käis Risti kaudu, siis käib sealteel ka Kiriku ja vaimulike elu, iga kristlase elu, milline ta ka ei oleks. Minna maailma tunnistust andma, vajadusel kuni märtrisurmani sellest, et armastus on tugevam kui surm, et ainult armastus võib andestada isegi vaenlasele, et ainult armastus ei maksa kätte. Kristuse risti ja ülestõusmise pärast. Just selles seisneb meie kõikide ristimise mõte.

Õelgem seda siis nüüd ja lõplikult – et tulevikus ei oleks enam meievahelisi arusaamatusi ja et igaüks siinolijaist – preester ja ilmik – võiks vaadata mulle häbenemata otse silma ning, et minagi võiksin teha sedasama teie suhtes. Et üheskoos, üheainsa Ihu, võiksimme vaadata Kristusele otse silma häbi tundmata ning laskmata kõikvõimalikel etteheidetel endast võitu saada. Ainult nõnda chitame oma Kirikut siin Eestimaal üles nii, et see jääb püsima. Pingutades, et sellest Kirikust saaks kohtumise ja jagamise paik, koht kus anname igaühele, kui ta seda soovib, endast parima, et siis temastki saaks *Evangeeliumi pale, Kristuse pale.*

Jah, õelgem seda siis nüüd ja lõplikult!

(järgneb Metropoolia 26 numbris)

ETTEKANNE OÜ EAÕK VARAHALDUS TEGEVUSEST EAÕK TÄISKOGUL

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku metropoliit Stefanus on seadnud üheks oma eesmärgiks kirikule tugeva, iseseisva ja jätkusuutliku majanduskeskkonna loomise, mis toetaks kirikut tema eesmärkide elluviimisel.

EAÕK uus kirikuvalitsus püstitas oma esimeseks prioriteediks kiriku majanduse stabiliseerimise, mille käigus:

- võeti range kontrolli alla kulutused;
- viidi läbi kiriku majandusliku olukorra analüüs;
- töötati välja majandusstrateegiad.

2004. aasta augustis kinnitas kirikuvalitsus oma esimese tegevuskvartali (september 2004 – detsember 2004) eelarve, mille täitmist alustati septembris kirikuaasta algusega. Igal kirikuvalitsuse koosolekul antakse aru möödunud kuu planeeritud tulude laekumisest ja kulude kinnipidamisest. Eelarve planeerimine ja selle järgimine annab tervikpildi kiriku majanduslikust olukorrast ja võimaldab teha majandusplaanis õigeid juhtimisotsuseid.

Nii möödunud aasta eelarve kui ka käesoleva aasta eelarve kohaselt kulutab kirik oma igapäevase tegevusega rohkem, kui tema varad teenida suudavad. See tähendab seda, et kulutused on olnud ja on ka hetkel suuremad kui laekumine. Varasemalt on kirik oma tegevusega

seotud kulutusi katnud oma varade müügi. Nii jätkata ei ole enam võimalik.

Eelmisel aastal saime ülevaate kiriku majanduskeskkonnast, töötasime välja majandusstrateegiad ning kogesime esimese eelarve planeerimist ja täitmist. Käesoleva aasta eesmärgiks on eelduste loomine järgmise aasta tasakaalustatud eelarvele. See tähendab, et järgmisel aastal prognoosime kiriku varade tootluse plussi.

Möödunud aastal realiseerisime avaliku enampakkumise korras, koostöös kinnisvaraettevõttega AS Oberhaus, mittetootva ja suuri investeeringuid nõudva ning madala tootluspotentsiaaliga kinnisvaraobjekti Tallinnas, Pikk 66 hinnaga **14.361.990 kr**, millest peale tehingu kulude mahaarvamist laekus **13.853.575 kr**. Kõik laekunud vahendid reinvesteeri.

OÜ EAÕK varahaldus asutamine.

Julgeks otsuseks möödunud kirikuaastal oli kirikule oma varade haldamiseks ettevõtte - osahing EAÕK Varahaldus - asutamine. Kirik on ja jääb EAÕK Varahaldus ainuomanikuks.

EAÕK Varahalduse eesmärgiks on olla projektjuhtimisettevõtte, mis teostab kinnisvara investeeringuid ja -haldust läbi professionaalse meeskonna kaasamise - eesmärgiga suurendada EAÕK tulu tema eesmärkide saavutamiseks.

Ettevõtte esimeseks edukaks projektiks oli Pikk 66 müügist laekunud raha taasinvesteering. Koostöös AS-iga Arco Vara ja AS-iga Sampo Pank omandati kinnistu Tallinnas Jõe 2a ja mõteline

isa Juha Hirvonen ja Avo Tõlpt täiskogul Foto: Margus Lepvalts

osa kinnistust Jõe 2, mille ankurrentnikuks on telekommunikatsiooniettevõtte Tele 2. Projekti rendituluks on ligi 350.000.- krooni kuus.

Koostöös aktsiaseltsiga Arco Vara on saadud ülevaade kiriku metsadest ja põllumaadest. Enamuse metsamaa osas on väljatöötatud metsamajanduskavad, mille alusel toimisid möödunud aastal küpse metsa raieõiguse müügioksjonid. 2004.a. raieõiguse müügioksjonitelt teenitud tulu moodustas 1.894.123 krooni, millest toimivatele kogudustele eraldati väljamakseteks 94.218 kr., ning metsade taastamiseks 2006. aastaks deponeeriti 251.000 kr. Kõik raieõiguse müügioksjonilt laekunud vahendid reinvesteertakse peale kogudustele makstava tulu ja taasmetsastamise kulu mahaarvamist.

Selaastal.

Käesoleval aastal teostuvad mitmed kinnisvara arendusprojektid, millede realiseerimisest laekuvad vahendid reinvesteertakse hästitoetavasse ja likviidsesse kinnisvarasse. Oma vabu käibevahendeid hoiab EAÕK Varahaldus likviidses finantsinstrumentides.

EAÕK Varahalduse 2004. majandusaasta käive oli auditeeritud andmetel 3.347.642 krooni ja puhaskasum 2.049.316 krooni. Ettevõtte bilansimaht oli 30.772.519 krooni. Käesoleval aastal planeerime kinnisvaraprojektidesse investeerida ligi kümme miljonit krooni.

Kõige selle eduka tegevuse taga on tegus EAÕK kirikuvalitsus metropoliit Stefanuse juhtimisel ja EAÕK Varahalduse ettevõtetõukogu, kes töötab välja ning valmistab ette kõik strateegilised otsused ja investeerimisotsused. Suured tänud tubli töö eest meie äriühingu juhatajale Margus Lepvaltsile ja Tõnis Rüütli kellelgi ikka on nõu peetud.

Tänan ka meie vaimulikke ja kiriku liikmeid mõistva suhtumise eest kiriku kulude säästupoliitikasse. Veel mõned aastad tuleb meil tõsiselt kulusid kärpida. Soovin meile kõigile kannatlikku meelt, mõistmist ja head tahet.

Avo Tõlpt

EAÕK kirikuvalitsuse liige

OÜ EAÕK Varahaldus nõukogu esimees

МЕЖПРАВОСЛАВНЫЕ ОТНОШЕНИЯ И ЭКУМЕНИЧЕСКИЕ ВОПРОСЫ

СОБОР ПРАВОСЛАВНОЙ ЦЕРКВИ ЭСТОНИИ
16 ИЮНЯ 2005

РЕЧЬ АРХИПАСТЫРЯ

Мои дорогие братья во Христе, священники и диаконы, дорогие представители приходов!

Сердечно приветствую вас всех и благодарю, что вы откликнулись на наше приглашение. Соборы существуют не только для того, чтобы дать Церковному правлению возможность отчитаться о проделанной за год работе. Каждый Собор, прежде всего, это преисполненная братской любви встреча, возможность поделиться планами на будущее и стать на несколько часов участником того уникального и чудесного действия, где мы, собравшиеся у Господа и Спасителя нашего Иисуса Христа, образуем единое тело, членами которого мы все являемся.

Прошедший год с июня 2004 по июнь 2005 был плодотворным и многообещающим по крайней мере в двух существенных для стабильности нашей Церкви как институции отношениях: наш новый устав был в общем положительно принят Церковью и приходами, а материальное состояние нашей Церкви позволяет нам надеяться на более обеспеченное будущее. С одной стороны, это видимый результат проявленной вами доброй воли, что в свою очередь делает слаженную деятельность наших органов еще более достойной доверия. С другой стороны, это следствие постоянной и согласованной деятельности членов Церковного правления. Эти люди не сэкономили ни сил, ни времени, чтобы наилучшим для всех нас образом использовать открывшиеся перед нами экономические возможности. Таким образом, мы имеем положительный итог. Если мы будем продолжать в том же духе, то к концу 2006 года мы сможем обеспечить Церкви ежегодный постоянный доход.

Сегодня мои сотрудники ознакомят вас с годовым отчетом ЭАПЦ, который мы представим вам на утверждение. Что касается меня, то я убежден, что вы отнесетесь к нему с одобрением.

Со своей стороны, хотелось бы остановиться на пяти пунктах: поговорить о межправославных отношениях и экуменических вопросах, о жизни приходов и вашей роли в ней, о работе с молодежью, о религиозном образовании, и, в заключение, о социальной работе.

Наличие у нашей церкви автономного статуса означает для нас обязанность поддерживать и развивать разносторонние отношения как с Православными Церквями, находящимися в разных концах света, так и с другими христианскими церквями.

В общении с другими Православными Церквями мы все еще испытываем отрицательное влияние заявлений, направленных против нас Московским Патриархатом. Несмотря на это, совершенно ясно, что православный мир в целом смотрит на нас с уважением. Наша Церковь получила официальное приглашение принять участие в церемонии интронизации Александрийского патриарха, где нас представлял протоиерей Рафаил Хирикус. Лично я принял приглашение на празднества, устроенные в Константинополе по поводу возвращения мощей св. Иоанна Златоуста и Григория Богослова, участвовал в общем богослужении, которым руководил Его Святейшество Вселенский Патриарх Варфоломей и в котором принимали участие представители всех присутствовавших на празднествах Православных Церквей. Несмотря на протесты Московского Патриархата против нашего присутствия как в Александрии, так и в Константинополе, ни одна из Православных Церквей не оспорила нашего права принимать участие в этих мероприятиях. И даже наоборот.

В последние месяцы еще более укрепилась давняя и непрерывающаяся связь с Финской Православной Церковью, добрые отношения установились с Церквями Греции и Кипра. Все это занимает много времени, требует постоянной работы и огромного терпения. Также необходимо с удовлетворением признать, что Его Святейшество Патриарх Московский Алексей лично отвечает на присланные мной рождественские и пасхальные поздравительные открытки. Я вижу в этом знак, лишний раз убеждающий нас продолжать относиться к своим русским братьям с братской открытостью в надежде на лучшие времена, сохраняя в то же время верность своим правам как на международном уровне Православных Церквей, так и здесь, в своей стране.

Мы также являемся полноправными членами международных православных комиссий, развивающих диалог с лютеранской, англиканской, а теперь и с римско-католической церквями. Мы принадлежим к комиссии по литургии Православной Церкви, которую к сожалению еще не созывали. Мы также дважды участвовали в устроенной Греческой Православной Церковью международной встрече православных верующих, которая была посвящена современным ересям и сектам.

Я думаю, что более нечего добавить. Каждый может

самостоятельно решить, как важно наше активное участие и какой духовной преданности и самоотдачи это требует от нас. Сам факт того, что мы в состоянии регулярно откликаться на присылаемые нам приглашения, выразительно свидетельствует о том, что мы способны занять место, по праву принадлежащее нам в православном мире и что наш вклад ценится по заслугам. Я благодарю наших представителей, которые изрядно потрудились на благо нашей Церкви, особенно отца Матфия Палли, который всегда готов исполнять особые и требующие огромного чувства такта поручения.

Наша Церковь должна с пристальным вниманием отнестись к вопросам экуменизма. И в первую очередь, через активное участие в работе Совета Церквей Эстонии. Наша Церковь - активный участник регулярно проводимых по инициативе Шведской Лютеранской Церкви экуменических встреч Theobalt в Висби (Швеция). Начиная с прошлого года мы принимаем участие в межконфессиональных встречах монахов, участниками которых являются крупнейшие монашеские движения Европы (католических, православных, а в некоторых местах и протестантских церквей).

Усилия, направленные на единение христиан, необходимо считать настоящим духовным событием. Это постоянный диалог, который предполагает наличие доброй воли среди христиан. Только такой диалог даст возможность разрешить стоящие перед различными христианскими конфессиями вопросы. Нам необходимо серьезно углубиться в эти проблемы. Экуменизм возможен лишь за счет общих усилий всех христиан, независимо от их конфессиональной принадлежности. Необходимо вновь сосредоточиться на таинстве Христовом, несмотря на богословские разногласия и сложность исторически сложившейся ситуации. Нам известно, что в межхристианском общении есть серьезные проблемы, но Евангелие велит нам делать все для того, чтобы христиане стали на путь истинного межцерковного общения.

И еще: находясь лицом к лицу с расколотым и выведенным из равновесия миром, сталкиваясь с бесчисленными вызовами, которые нам всем приходится принимать здесь в Эстонии, необходимо стать опорой этому все более отдаляющемуся от Бога и склоняющемуся к материализму обществу, позаботиться о том, чтобы все происходило в духе христианского милосердия (1 Кор 16, 13-14), что бы мы, христиане, жили в мире и согласии. Исходя из этой перспективы и учитывая возможности нашей Церкви, я желаю, чтобы наша деятельность в Совете Церквей Эстонии приняла более конкретные очертания и наше участие в нем было бы более активным.

ДОКЛАД НА СОБОРЕ ПЦЭ
16 ИЮНЯ 2005

О деятельности ОУ ЕАОК Varahaldus.

Одна из целей поставленных Митрополитом Православной Церкви Эстонии Стефаном - создание эффективной, самостоятельной и развивающейся экономической среды, способной поддержать церковь в достижении ее целей.

Новое Церковное правление ПЦЭ провозгласило приоритетом своей деятельности стабилизацию экономического положения церкви, в ходе которой:

- под строгий контроль были взяты расходы;
- был проведен анализ экономического положения церкви;
- были разработаны экономические стратегии.

В августе 2004 года Церковное правление утвердило свой первый (с сентября 2004 по декабрь 2004) четырехмесячный бюджет, к выполнению которого приступили в сентябре, т.е. в начале церковного года. На каждом собрании Церковного правления предоставляется отчет о поступлении запланированных на прошлый месяц доходов и о соблюдении бюджета в плане расходов. Бюджет, т.е. планирование доходов и расходов и следование затем намеченному плану, даст нам целостную картину экономического состояния церкви, а также возможность принимать экономически целесообразные решения по руководству.

Из бюджета, как прошлого, так и нынешнего года следует, что церковь расходует на свою повседневную деятельность больше, чем способно заработать ее имущество. Это означает, что наши расходы превысили

и продолжают превышать наши доходы. Ранее церковь покрывала свои расходы за счет продажи своего имущества. Так продолжать невозможно!

В прошедшем году мы получили обзор экономической среды церкви, разработали экономические стратегии, а так же получили первый опыт планирования и выполнения бюджета. Цель настоящего года - создание предпосылок для уравновешенного бюджета на следующий год. Это означает то, что в будущем году производительность церковного имущества превысит повседневные расходы церкви.

Что мы сделали для того, чтобы все действительно пошло по плану?

В прошедшем году мы, в сотрудничестве с бюро по недвижимости AS Oberhaus, реализовали в аукционном порядке неприбыльный, требующий больших инвестиций и имеющий низкий потенциал прибыльный объект недвижимости Пикк 66 по цене 14.361.990 крон, из которых, после вычета расходов связанных с сделкой, на наш счет поступила сумма 13.853.575 крон. Все поступившие средства были реинвестированы.

Смелым решением предыдущего церковного года было основание церковью собственного коммерческого предприятия ОУ ЕАОК Varahaldus. Церковь есть и будет являться единственным собственником ОУ ЕАОК Varahaldus.

Цель ОУ ЕАОК Varahaldus - быть предприятием проектного типа, осуществляющим инвестиции управление посредством привлечения профессионалов своего дела с целью увеличить доходы ПЦЭ для достижения ее целей.

Первым успешным проектом нашего коммерческого предприятия стала реинвестиция средств, поступивших от продажи объекта Пикк 66. В сотрудничестве с AS Arco Vara и AS Sampo Pank была приобретена недвижимость Йыэ 2 А и мыслимая часть недвижимости Йыэ 2, субарендатором которой является предприятие телекоммуникации Tele 2. Арендная прибыль данного проекта составила около 350.000 крон в месяц.

В сотрудничестве с акционерным обществом Arco Vara получен обзор принадлежащих церкви угодий. Для большинства лесных угодий разработаны специальные программы управления, на основе которых в прошлом году состоялись аукционы на право вырубке зрелого леса. На аукционах права вырубке 2004 года была получена прибыль в размере 1.894.123 крон, из которых на выплаты действующим приходам ушло 94.218 крон и на восстановление лесов в 2006 году депонировали 251.000 крон. Все средства поступившие с аукциона, за вычетом сумм выплаченных приходам и расходов на восстановление лесов, будут реинвестированы.

В нынешнем году осуществится несколько проектов связанных с недвижимостью, средства от реализации которых будут реинвестированы в высокопроизводительную и ликвидную недвижимость. Свободные оборотные средства ЕАОК Varahaldus ОУ держит в ликвидных финансовых инструментах.

Оборот отчетного года ОУ ЕАОК Varahaldus 2004 года составил 3.347.642 крон, прибыль 2.049.316 крон и объем баланса 30.772.519 крон. В нынешнем году мы намереваемся инвестировать в проекты по недвижимости

около 10.000.000 крон.

За этой успешной деятельностью стоит деятельное Церковное правление ПЦЭ под руководством нашего митрополита Стефана и не находящийся в трудовых отношениях совет ОУ ЕАОК Varahaldus, разрабатывающий и подготавливающий все стратегические и инвестиционные решения. Огромное спасибо за усердный труд руководителю нашего коммерческого предприятия Маргусу Лепвалтсу и Тынису Рюютелю, помогающему нам всегда советом.

Я благодарю также всех священников и прихожан за проявленное понимание к церковной политике экономии расходов. Еще несколько лет нам необходимо серьезно поэкономить. Желаю всем терпения, понимания и доброй воли.

Аво Телпт
Член Церковного совета ПЦЭ
Председатель совета ОУ ЕАОК Varahaldus

Нашими представителями в Совете Церквей Эстонии были отец Маттиас Палли и госпожа Сирье Сяяр. Таким образом, нашу Церковь представляет в этом сугубо мужском совете женщина, и этот уже сам по себе явный знак напоминает всем, что каждый крещенный в нашей церкви, независимо от его возраста и пола, призван свидетельствовать о Христе свойственным ему образом и используя данные ему таланты.

О ЖИЗНИ ПРИХОДОВ

В центре приходской жизни естественно находится служение Евхаристии.

«В Евхаристии, — сказал один из выдающихся духовных учителей прошлого века Румынской Православной Церкви, — мы получаем от несущего Крест Христа силу любви; но в то же время нам дается так же сила Креста и Воскресения. И что самое важное, нам дается духовная сила жить по христиански несмотря на трудности или же как раз через эти трудности».

Евхаристия, это не только прощение, это и вдохновляющая нас духовная сила, укрепляющая нас и не позволяющая нам впасть в отчаяние. И поэтому мы должны все более радеть о служении нашей евхаристической литургии.

В особенности воскресные Евхаристии, которые служатся в день Господень, должны стать отправной точкой, придающей глубинное значение событиям и делам предстоящей недели.

Было бы несправедливым утверждать, что в нашей Церкви служат Божественную Литургию без нужного достоинства. Мы должны воздать должное всем нашим священникам без исключения, независимо от региональных отличий в ритме литургических богослужений. И я благодарю их, зная лучше, чем кто-либо иной, как трудно сохранить верность своему священническому призванию во время прогрессирующего омирщения, когда возникают попытки испытать религиозность без Бога.

Но несмотря на свойственное в наше время всем Церквям безразличие людей к посещению храма, мы должны попытаться понять, что Господь хочет нам сказать.

В нашем обществе царит невообразимое безразличие по отношению к таинствам творения, жизни, любви ...

Я обращаюсь ко всем вам – как к священникам, так и к представителям приходов - осмеливаясь задать простые вопросы и, эти вопросы я задаю в первую очередь сам себе:

- являются ли наши приходы теми братскими общинами, куда человек с улицы хотел бы зайти?
- Как воплощаем мы в жизнь это братское измерение таинства христианской жизни?
- Являемся ли мы христианами только на час в неделю или же всечасно?

Именно об этом написано в 4 главе Евангелия от Матфея (4,4), не хлебом одним будет жить человек, но всяким словом, исходящим из уст Божиих!

И не обусловлено ли бедственное положение мира сего в первую очередь беспорядком, царящим в наших сердцах,

Heik täiskogul (Foto: Margus Lepvalts)

нехваткой в них любви, указующей путь к справедливости? Все это не может возрасти без Божьей помощи и без окормление через Слово Его, которое есть Евангелие.

Без Евхаристической Литургии нет и приходской жизни. Ибо Евхаристия - это цемент, связующий всех членов Христианской Церкви. Те, кто в одиночку довольствуются домашними молитвами, не посещают храм и которые не связаны ни с одним приходом, не являются настоящими христианами. Таинство Церкви познается во всей своей полноте лишь в общении.

И давайте признаемся, что часть наших прихожан напоминает ни с чем и ни с кем не связанных обыкновенных мирян. Так же как и последние, они не чувствуют присутствия Бога ни в мире, ни в своей собственной жизни; они не строят своих личных отношений с Богом. И это оставляет отпечаток на проявлении веры: их предельно индивидуалистическая и эгоцентричная вера превращается в личное дело, которое не связано с жизнью прихода.

Но литургия в приходе, не показывающая путь к служению ближнему, не имеет корней в истинно духовной жизни. Если духовность не проявляется в служении ближнему, брату нашему, она превращается лишь в набожное исполнение традиции, в фасад церковного института. И наоборот – социальная работа без литургии превращается в эгоистичный гуманизм.

Таков вызов, который мы должны будем принять в ближайшие годы. Все вместе, священники и миряне, мы должны превратить литургию в то место, где другой человек, к которому принято относиться с недоверием, как к чужому, был бы наконец принят как настоящий брат, к которому обращено все наше внимание, так же как и мы устаиваемся безраздельного внимания Христа, окормляющего нас своим Телом и Кровью.

Поэтому я намереваюсь очень внимательно ознакомиться со всеми отчетами деятельности полугодия, которые я отныне буду требовать у всех наших священников. Не для критики и менее всего для наказания, но для того, чтобы поддержать любой благой почин и известить о нем остальным. В такой стране как Эстония, прошедшей через годы коммунизма, для которого гуманизм был совершенно неприемлем, очень важно, чтобы духовность и наша самоотдача в различных

сферах общественной деятельности образовали единое целое; необходимо оказывать должное внимание духовности и катехизации людей всех возрастов..

Но хотелось бы направить ваше внимание на еще одно обстоятельство. В эстонском обществе христиане составляют меньшинство. И опять мы должны принять во внимание весть, посланную нам Богом. Какова воля Божия по отношению к нашей Церкви? Возможно для нас наступил момент самоосознания и необходимости начать снова с полной ответственностью проповедовать нашу истинную Православную Веру.

Тот факт, что мы в меньшинстве, может в действительности лишь поспособствовать нашему самосознанию. Это становится возможным в первую очередь через молитву и учение, через обновление нашего способа мышления и существования.

Я надеюсь, что учреждение наших епархий поможет этому процессу. Тартуская епархия уже собиралась, и второе собрание мы планируем провести в Ряпина, в сентябре нынешнего года. Затем очередь дойдет до Пярну, возможно тоже осенью, но в любом случае не позднее начала весны 2006 года.

И конечно, я обращаюсь к нашим самым молодым священникам и дьяконам, а также к нашим богословам и студентам Семинарии. Стараясь быть добрым отцом семейства, я спрашиваю у вас: чем занимаете вы свой досуг; как продвигаетесь вы к глубинному значению своей миссии; трудитесь ли вы в достаточной степени, дабы стяжать новые знания; готовы ли вы пожертвовать личным благосостоянием, дабы соответствовать ожиданиям Церкви?

Я не жду ответа, а просто спрашиваю. С доверием к вам и не оценивая вас.

Но я напоминаю всем вам, что духовный сан - это свидетельство и мученичество. Коль жизнь Христа прошла через Крест, то тем же путем проходит и жизнь Церкви, священнослужителей и каждого христианина. Идти в мир, даже если придется принять мученическую смерть, со свидетельством о том, что любовь сильнее смерти, что лишь любовь способна простить даже врага, что лишь любовь не мстительна. Ради Креста и Воскресения Христова. Именно в этом и заключается смысл нашего крещения.

Выскажем же это ныне и окончательно – чтобы впредь не было бы между нами недопонимания и, каждый здесь присутствующий – священник и мирянин – мог бы взглянуть мне прямо в глаза, и чтобы я смог ответить вам тем же. Чтобы все вместе, как единое Тело, могли бы мы не стесняясь и без упрёка, взглянуть в глаза Христу. Только таким образом мы сможем постороить нашу Церковь в Эстонии так, чтобы она устояла. Будем стараться, чтобы эта Церковь стала тем местом встречи и пребывания, где мы будем делиться с каждым, кто того пожелает, лучшим что у нас есть, чтобы и он стал ликом Евангелия, ликом Христа.

Да, провозгласим же это ныне и окончательно!

Hellamaa kogudus sai 155 aastaseks.

3. juulil tähistas Muhu-Hellamaa Peeter-Pauli kogudus templipüha ja koguduse 155. aastapäeva

Muhu-Hellamaa Peeter-Pauli kogudus alustas tegutsemist 28. märtsil 1850.aastal Muhu õigeusu koguduse jagamise teel. Kuni selle ajani tegutses Muhu saarel vaid üks õigeusu kogudus keskusega Rinsis. Esimene jumalateenistus toimus Hellamaa kroonumõisa hoones 21.mail 1850.aastal. Kümme aastat hiljem hakati jumalateenistusi toimetama üüritud kivihoones. 1864.aastal hangiti ehitusmaterjal kiriku ehitamiseks ning kaks aastat hiljem valmis „laevakujuline“ kitsama altariosaga kivi kirik, mis pühitseti ülemapostlite Peetruse ja Pauluse auks. Ikonostaas (palveruumi ja altari vaheline kujusein) on valmistatud tammepuust. Koguduses tegutses õigeusulise kasvatuse ja hariduse edendamiseks kihelkonnakool (alates aastast 1850), tegutsesid Võlla, Raagma-Simiste, Lõetsa, Või, Kantsi ja

Kessu abikoolid. Kogudust on tänaseks teeninud 18 preestrit, lisaks köstreid ja teisi kirikutegelasi. Muhu saarel on mitu kaitsjat pühakut. 29.juunil pühitseb õigeuskirik pühade ülemapostlite Peetruse ja Pauluse mälestuspäeva. „Paluge Jumalat meie eest, pühad apostlid Peetrus ja Paulus, sest meie tõttame hoolega teie - kiirete abimeeste ja meie hingede eestpalujate juurde” - nii pöördub Kirik oma pühakute poole. Pühad Peetrus ja Paulus nägid palju vaeva jumalariigi töös ja surid mõlemad usutunnistajatena aastal 67. Kirik kutsub neid austavalt ülemapostliteks. Apostel Peetrus, endine lihtne kalamees, ütles Kristusele: „Sina oled Kristus, Elava Jumala Poeg”. See Peetruse usk ongi kalju, mille peale Jeesus rajas Kiriku („petra” kr.k., „petrus” lad.k. kivi ehk kalju). Teda kujutatakse ikoonidel ka taevariigi võtmete hoidjana. Apostel Paulus (enne kristlaseks saamist juudi haritlane ja suur kirikuvastane, kandes nime Saulus) on aga kõige rohkem vaeva näinud evangeeliumi viimisel maailma. Ka on ta rohkelt kannatanud Issanda pärast (loe 2. kiri Korintose rahvale 11,23-28). Ikoonidel hoiab püha Paulus käes usumõõka. Kuigi apostlid Peetrus ja

Foto: isa Jüri Ilves

Paulus kannatasid eri päevadel, peetakse nende mälestuspäeva koos - tänu nende kannatuste ühisele vaimule ja lähedusele. Miks on vaja pühakuid meele pida ja nende eestpalveid paluda? Esiteks peaks meid innustama nende tõeline usk ja püha elu. Teiseks, pöördudes pühakute poole saame ka meie osa igavesest õndsusest, mis on valmistatud kõigile pühadele. Nad on meie aitajad ja teejuhatajad, sest nemad on käinud usu Eelkäija, Kristuse, järel.

Preester Andreas Pöld

Muhu-Hellamaa on andnud Soome Õigeusu Kirikule peapiiskop Hermani.

Muhu saarel Hellamaa külas sündis 2.septembril 1878. aastal köster-koolmeistri pojana Herman Aav, kellest sirgus Karjala ning kogu Soome peapiiskop Herman.

Rahva seas oli Herman Aav väga tuntud ja paljud meenutavad teda siiani suure austusega, kui suurt muhulast. Oma kooliteed alustas ta Hellamaa kihelkonnakoolis, pärast seda õppis Kuressaare linnakoolis ja Riia vaimulikus koolis ning seminaris. Selle lõpetas ta aastal 1900 ning asus siis Haapsalus tööle õpetajana. Preestriks pühitseti Herman Aav aastal 1904, mille järel teenis ta Lelle, Väandra ja Mustjala kirikutes kokku 19 aastat. 1922. aastal valiti preester Herman Aav Soome Õigeusu Kiriku abipiiskopiks. Juba aasta pärast pühitseti vaimulik Konstantinoopolis Karjala piiskopiks. Tema pühendumus oli nii suur, et kaks aastat peale piiskopiks pühitsemist valiti ta Soome peapiiskopiks. Peapiiskop Herman suri 14.jaanuaril 1961. aastal Kuopios. Veel samal aastal avati talle mälestustahvel Mustjalas. 1989. aastal pühitseti mälestustahvel ka Muhu-Hellamaa kirikus. Tema mälestus on jäädvustatud Soome Valamo kloostri välisseinal oleva mosaiiktehnikas kujutisena.

Anna Pöld